

Gogoratzen telefono-kabina haiek?

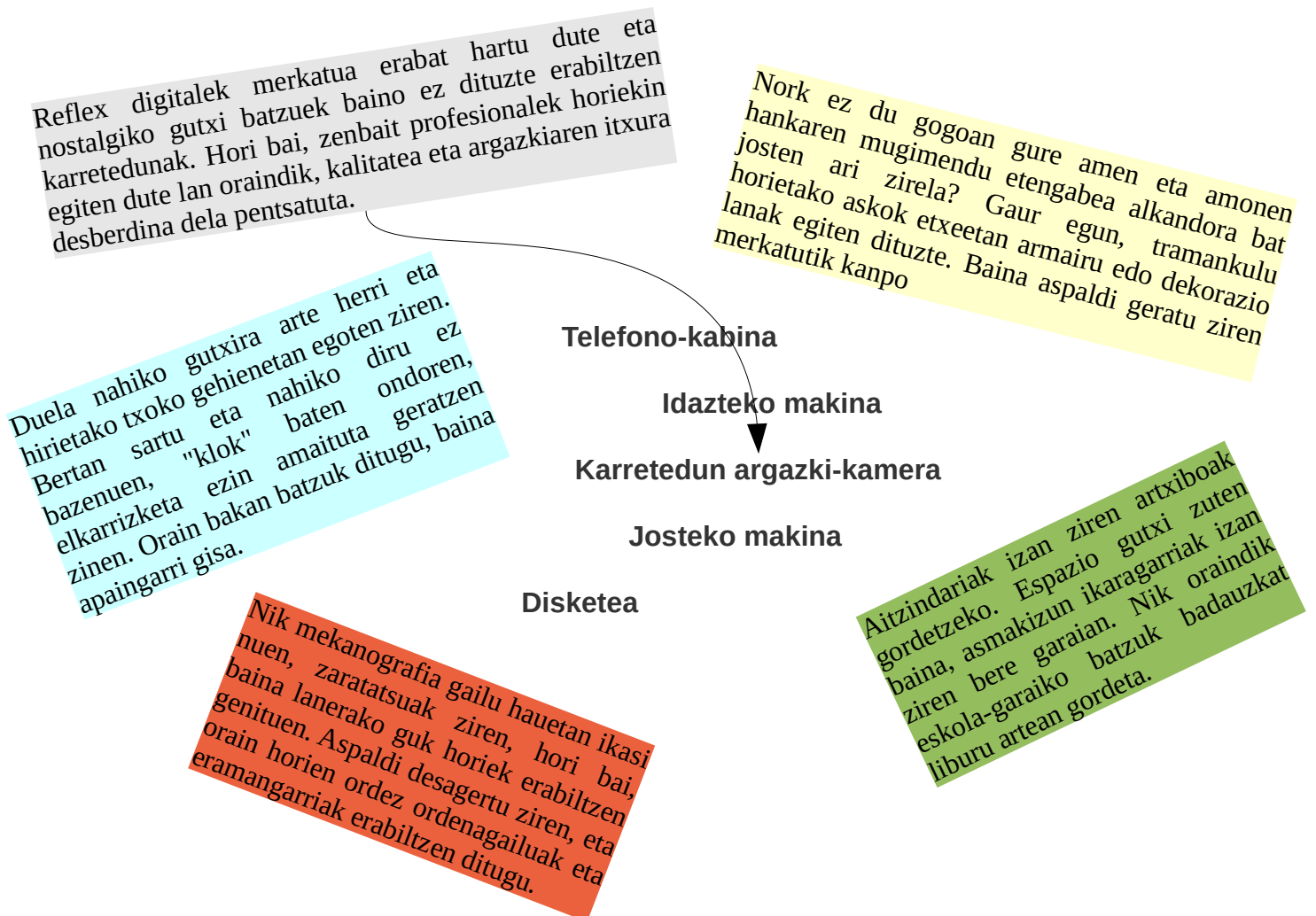
Sekuentzia honetan desagertzeko arriskuan dauden telefono-kabinei buruzko istorio eta oroitzapenak izango ditugu hizpide. Hori abiapuntu hartua, ariketa hauek egingo dituzu:

- Zenbait testu labur dagokien tresnarekin lotu.
- Erreportajea entzun ondoren, galderen erantzun zuzena aukeratu.
- Testu bateko hitzen esanahiari erreparatu: dagokien baliokidearekin lotu.
- Entzun duzun pasadizoetako bat beste bati kontatu ondoren, lagunak kontatu dizuna idatziz azaldu.

Lotu deskribapena dagokion tresnarekin

Gaur egun, makina bat etxetresna eta gailu desagertuta edo desagertzeko bidean geratu dira. Behean dituzu horietako batzuk. Jarri deskribapen bakoitzaren ondoan dagokion tresna. Hurrengo ariketan hauetako bati buruzko erreportajea entzungo duzu.

Entzun ondoren galderei erantzun

Erreportaje honetan desagertzearen dauden telefono-kabinei loturiko zenbait datu eta pasadizo entzungo dituzu. Horien artean, Iñaki Elortza kirol-kazetariak eta Itziar Alduntzin irrati esatariak zenbait bitxikeria kontatuko dizkigute. Entzun ondoren, galdera hauen erantzun zuzena aukeratu.

Zer gertatu da telefono-kabinen erabilerarekin?

- ☐ Nafarroan 1.000 kabinatik gora besterik ez direla geratzen.
- ☐ 2013tik % 32 gutxiago erabiltzen dela.
- ☐ Azken 15 urteetan, 10 pertsonetatik 4k bakarrik erabiltzen dutela.

Zergatik daude desagertzeko arriskuan? Zein arrazoï ez du aipatu?

- ☐ Denbora-galera handia eragiten duelako.
- ☐ Mugikorrek konpetentzia egiten dietelako.
- ☐ Telefono-konpainiaerantzat diru-galera direlako.

Behin Iñaki Elortzak emakumezko baten etxeko telefonoa erabili zuen. Zertarako?

- ☐ Lankide bati deitzeko.
- ☐ Irrati-programa bati buruzko komentarioa egiteko.
- ☐ Irratiko programan zuzenean sartzeko.

Itziar Alduntzinek zertarako baliatu zituen telefono-kabinak?

- ☐ Lehen "sare sozial interaktiboa" martxan jartzeko.
- ☐ Pertsona helduek elkar ezagutzeko.
- ☐ Entzuleek beren arazoei buruz hitz egiteko.

Garai hartan zer ziren telefono-kabinak gazteentzat, Itziarren ustez?

- ☐ Intimitaterik ez zegoen toki bat.
- ☐ Beren arazoei buruz hitz egiteko toki aproposa.
- ☐ Intimitatea aurkitzen zuten toki bat.

Hitz baliokideak lotu

Irakurri Goizane Landabasok telefono-kabinei buruz dituen oroitzapenei buruzko artikulua. Eta ondoren, erreparatu beltzez nabarmendutako hitzen esanahiari. Hitz horiek dagokien baliokidearekin lotu behar dituzu.

TELEFONO-KABINA HAIEK!

Gogoratzen naiz garai batean telefono-kabinak non-nahi zeudela; baliotsuak ziren, eta askorentzat, **ezinbesteko**. Artean mugikorrik ez zen existitzen. Ez dauzkat ahazteko kabina itxi eta klaustrofobiko haiek, ezta euren aurrean batzuetan sortzen ziren **ilara** luze haiek ere. Gogoan dut barruan zegoenak presio izugarria sentitzen zuela atzeko jende-ilarari begiratuta; eta ondorioz, azkenean hitzak (deitzen zuenarentzat) labur gelditzen ziren. Gogoan dut ilaran zeundenean zein luze egiten zitzaizkizun kabina barrukoaren hitzak eta zein alferreko. Eta gogoan dut kabina haietako estutasuna. Zein deseroso ziren ate mugikor haiek, nola ahaztu? Eta urrutiko norbaitekin hitz egiteko lagun-taldea sartzen ginenean sortzen genuen festa? Hori bai **ahaztezina**.

Gogoan dut makinak **bizkor batean** jaten zituela txanponak, eta solasaldiaren onenean, klonk, **eten** egiten zela komunikazioa. Sakeletan txanpon bila hasi egiten zinen baina errenka luzea ikusi eta azkenean **etsi** egiten zenuen. Zenbat elkarriketa eten dituen 50 zentimetroko makina madarikatuak. Gogoan dut telefono-kabina zerbait zenean. Orain ezer gutxi da. Hasteko, desagertzen joan dira, eta gelditzen diren apurrak Bilboko Etxebarria lantegiko tximinia sinbolikoaren balio bera dute. Edo gutxiago. Etxe inguruan bat dago. **Dagoeneko** kabina izateari utzi dio. Zutabe bat dela esan genezake. Totem bat. Euriak busti eta eguzkiak kiskali egiten duen azken **hondarra**. Lehengoan, baina, gizon bat ikusi nuen telefonotik hizketan. Harritu egin nintzen. Txatxua zuen hizpidea. «Ze ordutan joango naiz, orduan?» esan zion beste aldekoari. Eta gero, etxera bidean zalantza gelditu zitzaidan. Telefono horren beste aldean, inor izango al zen?

Goizalde Landabaso. Berria (205-03-10) Testu moldatua

Kabinetarako sortzen ziren ilara luze haiek.

Hori bai hori ahaztezina!

Makinak bizkor batean jaten zituen txanponak.

Ilara luze hori ikusita, etsi egiten zenuen.

Zenbat elkarrizketa eten dituen!

Dagoeneko kabina izateari utzi dio.

Kabina eguzkiak kiskali duen azken hondarra da.

Askorentzat telefono-kabinak komunikatzeko ezinbesteko tresnak ziren.

Oso azkar, arin.

Amore eman.

Jadanik.

Derrigorrezko, behar-beharrezko.

Apur, hondakin.

Moztu, apurtu.

Errenkada.

Gogoan izateko modukoa.

Telefono-kabinetako kontuak

Kontatu ahoz zure etxeko edo lagunei entzun dituzun pasadizoak. Bide batez, lagun horrek (edo horiek) telefono publikoen inguruan zerbait berezia kontatzen badizute, gogoratu ezazu eta, idatz ezazu jasotakoa narrazio labur batean. Idazlantxo hori inprimatu ondoren, irakasle eta ikaskideekin partekatu dezakezu.

Narrazio laburra idazteko hizkuntza-mailako oharrak

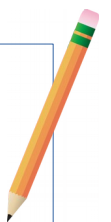
PASADIZOAK KONTATZEKO: ADITZ-ASPEKTUA KONTUAN HARTU

Iragan burutua: Ekintza egun edo une horretan gertatua. Bere etxera igo (nintzen) eta bere gelara sartu nintzen programa handik egiteko.

Egun hartan etxekoei deitu nien ondo nengoela esateko.

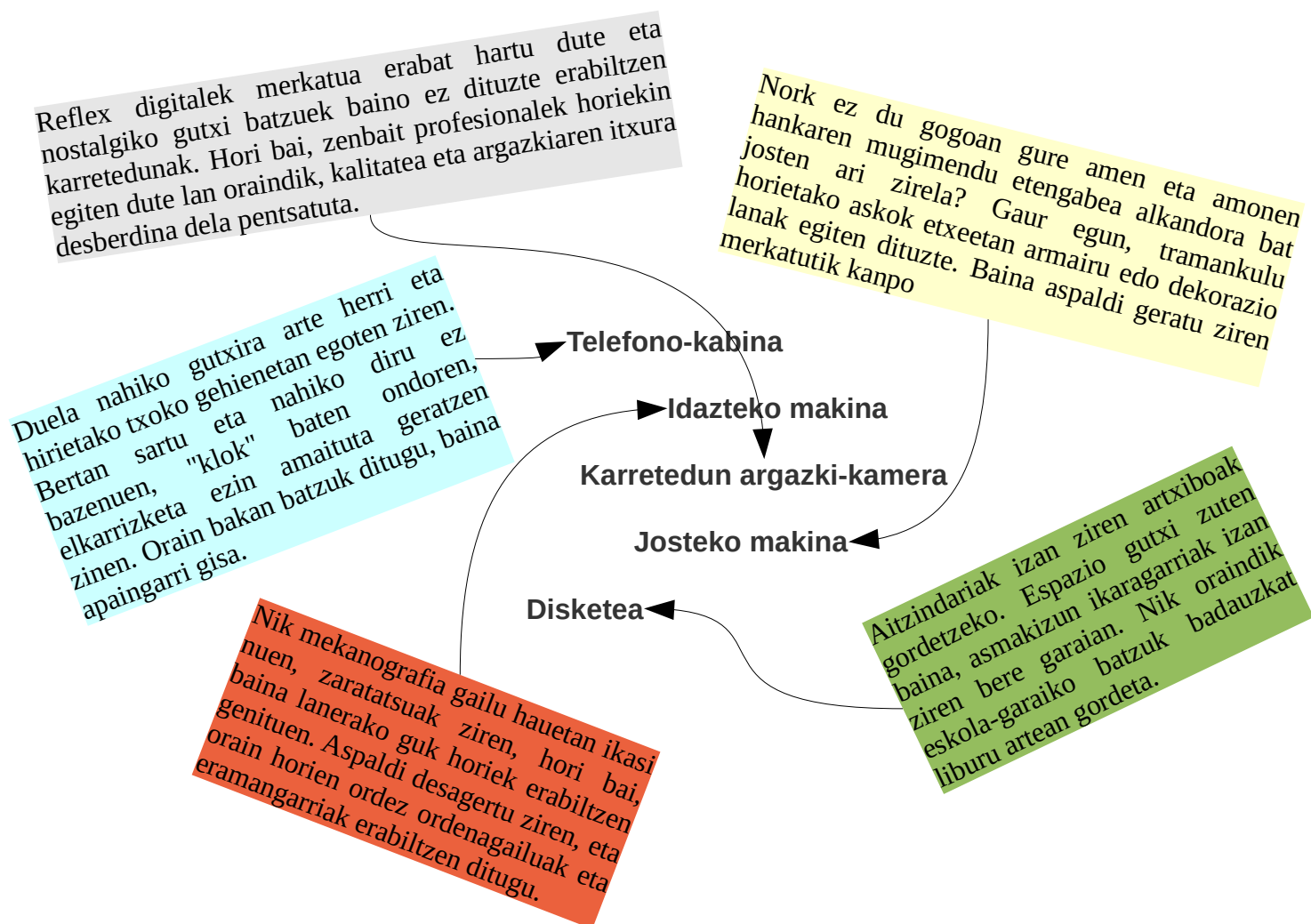
Iragan ohiturazkoa: Ekintza hori maiztasun batekin egiten zen.

Plan bat egiteko asmoz kabina batetik deitzen zuten; Askotan kabinatik ezin izaten zen denbora luzez hitz egin. Egun haietan telefonoz hitz egiteko ilara handiak egoten ziren.

Zuzenketa-orria

Lotu deskribapena dagokion tresnarekin

Entzun ondoren galderei erantzun

1. Zer gertatu da telefono-kabinen erabilerarekin?

✓ 2013tik % 32 gutxiago erabiltzen dela.

2. Zergatik daude desagertzeko arriskuan? Zein arrazoi ez du aipatu?

✓ Denbora-galera handia eragiten duelako.

3. Behin Iñaki Elortzak emakumezko baten etxeko telefonoa erabili zuen. Zertarako?

✓ Irratiko programan zuzenean sartzeko.

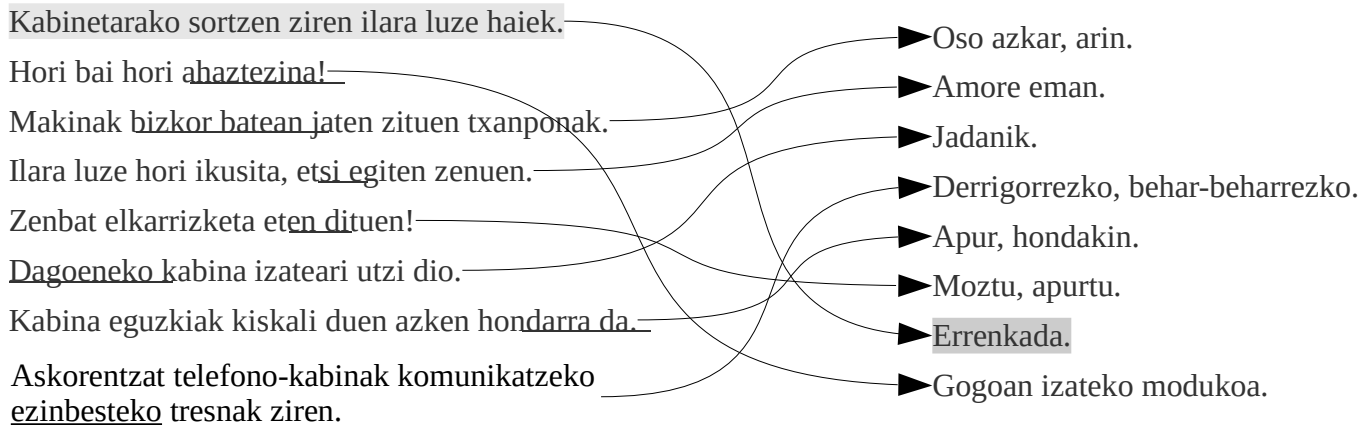
4. Itziar Alduntzinek zertarako baliatu zituen telefono-kabinak?

✓ Lehen "sare sozial interaktiboa" martxan jartzeko.

5. Garai hartan zer ziren telefono-kabinak gazteentzat, Itziarren ustez?

✓ Intimitatea aurkitzen zuten toki bat.

Hitz baliokideak lotu

Transkripzioa

Entzun ondoren galderei erantzun

ESATARIA.- Jadanik ez da ilararik ikusten hego Euskal Herriko telefono-kabinetan, gero eta gutxiago dauden arren. Azken 15 urteetan 10etik 4 kabina kendu dituzte, eta horien erabilerak % 32 egin du behera 2.013tik. Euskal Autonomia Erkidegoan eta Nafarroan 1.000 kabina eskas geratzen dira, eta horien etorkizuna iluna da oso, abenduan amaituko delako Espainiako Gobernuak 4 urtez behin berritzen duen kabinak mantentzeko emakida. Azken lehiaketara enpresa bakarra aurkeztu zen, Telefonicarenen filiala. Dena den, konpainiako iturrien arabera kabinak mantentzeak galera handiak eragiten ditu. Horregatik eta telefono mugikorrek egiten dieten konpetentziagatik daude batez ere desagertzeko arriskuan.

Bitartean, Telefonica behartuta dago 3.000 biztanleko telefono-kabina bat izatera. Gaur egun, eskultura funtzioa bete dezaketen arren, garai batean kabinak hil ala bizikoak izaten ziren. Esaterako, kazetariarentzat. Mugikorrik ez zegoenean telefono finkoa zuen edozein bulego, taberna edota etxe, preziatu bihurtzen zen kazetariarentzat.

IÑAKI ELORTZA.- Gogoratzen naiz, behin holaxe, Nafarroako herri batean, eta han ere txirrindularitzako proba batean, goiko pisuan lasterketa ikustera atera zen emakumezko bati esan nion: “telefonorik ba al daukazu?”, “eta bai”, “eta utziko didazu?”. Beno, igo nintzen, eta telefonoa zeukaten gelan. Han zegoen ba, ohea egin gabe, ezer egin gabe, baina ni programan sartu nintzen, eta han bere gelatik egin nuen. Tabernariekin genuen konplizitatea: “Aizu, hots egingo didate arratsaldeko zortzietan”. “A, bale!”, “Utziko didazu deia egiten?” Batzuetan ba apuntatzen zizkiguten denda askotan bezalaxe: “Aber, Iñakiren deia, 18 pezeta”. Eta hilaren bukaeran egiten zuten batuketa bat, “eta aizuz, zor dituzu telefonokoak, 105”. Beno, pagatzen zenuen, eta ya está.

ESATARIA.- Argi dago zenbaitetan kazetariei buruko min handiago ematen ziela deia ordaintzeak telefono-kabina bera topatzeak baino. Lanerako aproposak ziren, ados. Baina bestelakoetarako ere erabiltzen ziren kabinak: zenbat xirri, zenbat ligoteo eta zenbat momentu intimo kontatuko lituzketen hitz egingo balute!

Euskal Herriko kabinek iraultza bizi izan zuten 90eko hamarkadan Euskadi Gaztea irratiak Uhinak astintzen saioa estreinatu zuenean. Itziar Alduntzinek abiatu zuen Euskal Herriko lehen sare sozial interaktiboa, askotan kabinez baliatuz. Horrela egiten ziren plan-plin-planak.

ITZIAR ALDUNTZIN.- Gogoratzen naiz Gaztean egiten genituela plan-plin-planak kabina bidez. Klaro, ez zegoen mugikorrik. Kabina batetik deitzen zuenak plana lortzeko, edo ligatzeko edo lagunak egiteko asmoz, ze azken batean gaur egungo sare sozial moduko bat zela esan dezakegu. Esaten zuen, “ba nago ez dakit nongo plazako kabinan, eta momentu honetantxe libre dagoenak, nirekin geratzeko gogo duenak etor dadila honera (hona), eta elkar ezagutuko dugu”. Eta bai, kabina zen ere bai, topalekua. Askotan deitzen zuten beraien etxetik entzuleek, baina intimitatea bilatzen zutenean... Akordatzen naiz behin etxean zegoen entzule batek esan zidala “ai, eske ama heldu da, lotsa ematen dit, eta jaitziko naiz kabinara”. Kabinara zen leku intimoa, gazteen etxeetan intimitaterik ez zegoenean.

ESATARIA.- Atzera-kontua hasi da jada. Baliteke urte-amaieran geure kaleetako kabinak behin-betiko desagertzea, eta beraiekin batera komunikatu, lan egin edota harremanetarako modu bat.